

10
NAUFRAGIA

PUBLICANORUM Esse,

Nec *Jus* permittit, nec *Ratio*.

Thesis nupèr in *Academia Cantabrigiensi*,

Ad æquitatem *Juris Civis Romanorum*

Adstructa, adversus *Raptores* hodiernos.

Aucta denuo, & asserta ad aures *Licentiatorum*,

In *Jure Angliæ Communi*, sive *Municipali*.

Accessit brevissimà Exegesis *Juris*

REPRÆSALIARUM.

Auctore

J. C. F. C^{io}.

Impressum LONDINI,

Typis *Gulielmi Godbid*, Impensis *Edouardi Dod*, &
venum prostant ad Insigne *Ballistæ*, in vico vocato

Angl. Ivy-Lane. M. DC. LXXII.

MALEFAGIA

PUBLICANONUM ERS

Neu für den ...

Theater in ...

...

...

...

...

...

...

2013:0

J. G. ...

...

*Naufragia Publicanorum esse, nec Jus
permittit, nec Ratio.*

Inter *Mosambicam* & *Insulam scti. Laurentii* cum *Lusitani*, ad *Syrtes Judaicas* Naufragium passi essent, Ann. 1585° & inter illos multi scopulos vicinos adnatarent, *Cancros* adeò grandes immanisque corpore fuisse narrat *Bertius*, ut cum hominibus natantibus decertarent, eosque medios chelis suis apprehensos, in abyssum traherent, ac devorarent. Homini- bus hujusmodi *Cancris* non dissimilibus, nobiscum res est: quibus,

— *Antrò panduntur guttura vasto;
Protinus hæc, ipsas, absorbent fauce, carinas
Involvuntque simul mox monstra vorantia nautas.*

Qui ut è miserrimâ Naufragorum fortunâ lucentur, falsis luminibus, noctû navigantes fallunt, periclitantes occidunt, bona rapiunt, devorantes quicquid *Mare* (liceat dicere) magis humanum, reddidisset. Nec tamen hæc statatur: Additum facinori, ut nuda Cadavera miserrimorum

morum hominum, quos hi prædones divitiis, vestibusque
 spoliassent, detestabili exemplo, finerent insepulta ja-
 cere feris canibusque lanianda. Ἀρριωτῆς αὐτῶν (ὁ δὲ δὲ
 ἐν αὐτῷ) καὶ ἐν ἐν βαρβάρους καλὰ; Inter nos tamen hæc
 omnia, & quotidie, vidimus certè discerpta corpora, vi-
 dimus bona Publicata, & quod miremur in Gente non
 barbarâ, factum hoc palàm à Domino feudi, ubi Nau-
 fragiū accidisset, *Christiano*, inter *Christianos* (ut vo-
 lunt) Jure Domini. Quid? quòd *Patronos*, nec inferioris
 ordinis, nacta est foeda injuria, & prætensum, præter
 priscos (si *Diis placet*) nescio quos, *Ritus*, & multo-
 rum annorum *prescriptionem*, Jus *Municipale Anglicanum*,
 prædatoribus pro asylò; quasi consensissent etiàm
 Jura peccatis, & coeperat esse licitum, quod publicum
 est. Enimverò, inter prodigia bene ordinatæ, ab
 antiquò, Reipublicæ, annumerari possit, obliquas ejus-
 modi prætensiones, è sordidâ avaritiâ, aut feritate pes-
 simorum hominum, ortas, paucorum annorum spatio,
 quasi in legitimas consuetudines, evasisse: jam inde,
 velut è Sacris *Justitiæ* recessibus, haustas, in *Scholis*,
 in *Foro*, pro *Tribunali*, ab *Advocatis*, à *Judicibus*
 omnibus, agnitas, & assertas: Ut nec *Dominus feudi*,
 apud Nos hodiè sit, qui ferum *Privilegium*, cum ipsâ
 hæreditate, inter Jura incorporalia, velut iisdem legi-
 bus, à majoribus devolutum non arriperet, vindica-
 rétque: Quantum autem contrà fas, & æquum, infrà
 dicemus: ubi deductis ad originem *Sancitis*, *Ritibusque*,
 quæ ad *Fus* illud asserendum à *Furis* peritis *Nostratibus*,
 afferuntur: comparatis, quæ, tam è *Fure Gentium*, quàm
Cæsareò, & *Canonicò*, directè opposita sunt; perpensis
 hinc inde rationibus, ostendemus, ejusmodi *Placita* non
 nisi *Dominorum* libidine, & innatâ habendi cupiditate
 indignò inter homines exemplò, irrepsisse. Novò hoc
 conatu,

donatu, excusare meritò Nos ipsa *Modestia* possit, si
 cum (*Constitutiones Morèsque* non omnium, at certè
 meliorum Gentium perscrutantibus) nihil occurrat,
 quod Jus *Naufragii publicandi* tueatur: ipsa *Penetralia*
Juris Municipalis Nostri, inviti irruamus: inquisituri
 tandèm, quò Jure, quàve injurià, factum est, ut quod
 totus *Orbis*, velût indignum *Societate* humanà, explosum
 voluit, hîc inter nos, ab antiquo (*ut volunt*) & velût
 irreprehensum, obtineret. Totâ autem hâc disquisi-
 tione, ut de *Terminis* litigemus, opus non erit. Per
Fus, per *Rationem* quid volumus, nemo est qui ignorat.
 Et *Publicanos* eos esse, qui ad exigendum publicos reddi-
 tus, positi sunt, ait *Ulpianus ad Edictum Prætoris, .n.
 de Publican. & Vectigal.* quibus (viz.) curæ erant, quæ
Fisco cederent: Ab his *Portoria*, *Vectigalia*, & id
 genus alia, collecta, & ad *Fiscum* reducta, sive
 illa, datò stipendiò, à *Principe* conducerent, sive aliâ
 quâvis ratione, vel autoritate perciperent. Equidem
Naufragii acceptio apud Nos, & peritos *Juris Municipalis*
 nostri, non æq; eadem est: Hoc illi, ex postfactò;
 in tria genera divisere: *Innatans*, sive *fluitans*, quod
 verbo veteri *Flotson*; *Ejectitium*, sive quod à Mari
Fluctibusque in terram ejicitur (distinguendum per hoc
 à *jectu Justinianeò*) quod *Fetson*; & *Submersum*, sive
 quod in fundo Maris inventum est, quod *Lagon*, (à
Saxonico sive *Germanico* *Liggen*, vel *Leggen*, non à
Ligando, (ut voluit, non magis, ut videtur, peritus; in
 Linguâ *Saxonica*, quàm *Latinâ* Philologus, vir Am-
 plissimus *Cookius* noster) vocant. E quibus omnibus;
 quicquid acquiritur, *Wreckum*; sive dum magis *Latinè*
 (*si Diis placet*) loqui volunt, *Veriscum*, appellant;
 quod definiunt *Naufragium* esse, ubi Nautis pereuntibus
 (ut eorum verbis & *Barbarismis* utar (& sæpe sanè in

hoc compendio, uti necesse erit (quod semel hîc à
 lectore deprecari (uti speramus) satis fit) *Nec Vir,
 nec Mulier, nec Cattus, nec Canis, nec Gallus vivens, in
 navi maneat, vel ad littus evadunt.* Et hoc omnes uno
 ore ad *Fiscum* redigunt, aut ad eos (quod idem est)
 quibus *Princeps* jus ejusmodi indulserit; quos omnes, in
 hoc ipso *Publicanorum* antiquorum officio functos, *Sty-
 lum Juris Civilis Rom.* sequuti, nos sub eorum nomine
 comprehendimus: Nec multum referre arbitramur,
 prætensione *locationis, littoris, an fendi*, res *Naufragas* ad
 se traherent, dummodò de raptù convenit, & ab autho-
 ritate *Fisci* omnes adrogarent. A *Jure Casareò, & Ca-
 nonicò*, hæc omnia aliena: ubi Doctores Legesque cum
 de causis *Naufragii*, & jactu præviò (uti infra dice-
 mus) cautè admodum statuerent, modum certè deplo-
 randi eventus, stupore tantùm, & miseratione intuen-
 tur. Fieri autem illud, vel casu fortuitò, & vi majori,
 vel culpâ & ignorantia Naucleri ductorisve aiunt. E
 priori (quod damnum fatale dicitur) cum providen-
 tiam, & industriam Humanam superet, neminem teneri
 Lex ait. *Lege 3^a. & ità Tit. Nautæ. Caup. Stabul.* Culpâ
 Naucleri factum, ab ipso præstatur, & inde ex *Conducto-
 locatò actionem competere Domino mercium*, Labeo ait l. *finali*
ad l. Rhodiam de jactu: De *Fisci* autem hîc interposi-
 tione, quòcunque modò fieret, viri boni ne somniarunt
 quidem: ità ignoti illis (malè qui antiquos vocant) Mo-
 res, quos, (veluti ad normam Justitiæ receptos) è libris
Fendalibus, Statutis, & Judiciis, sive Præsidentis suis (ut
 vocant) ostentant *Causidici* nostri. Quorum multitudi-
 nem enumerando, vereor, sanè, ne frustrà simus
 (adeò hic magni *Decisionum* sive *Præsidentium* in *Jure*
Municipali præventus sunt, qui (ut ait ille) *ὡς μὲν πῶτος*
ἀνέστησαν, & ἀπὸ τῶν, ità ut tæderet planè, barbaræ *glocida-*
tionis,

tionis, si omnia in hac causâ repetita recenseremus. Excludâ turbâ, ubi *Statuta* ipsa, & *rationes* selectorum *authorum*, quibus stabiliri vellent (si fieri possit) hanc; siue *Legem*, siue *Consuetudinem* suam, ad examen redigerimus, satis nos facturos omnino arbitramur: Agmen ducant, (quæ iis instar omnium & pro basi sunt) *Statuta* illa, *Westmonasterii*, primum, & 17^{mi}. *Edvardi*, 2^{di}. 2^{dum}. Illud *Westmonasterii*, nos, *Methodi* & brevitas ergò, in tres paragraphos divisimus, quorum 1° negativus est, & statuit, *quæ in Wrecki causam non incident* (viz.) nec *Navim* ipsam, nec bona *Naufraga*, ubi *Vir*, *Mulier*, *Cattus*, &c. in *Navi* maneat, aut ad *Littus* evadunt, ut supra diximus. §^{um}. 2^{du}. (ut primum *sartum* rectum conservet, (quod ut videtur haud facile erat) *Vicecomitibus* ceterisque *Officiariis* mandat, ut *naves* & bona *naufraga* in *inventarium* reducta ab *oppidanis* vicinis curent publicè custodienda, donèc ea, aut *Domini* repeterent; aut *eis* non repetentibus, *infra annum* & *diem* *Fisco* inferrent. §^{um}. 3um *Conventus Publicus* (nec sine summâ necessitate) *pænalem* voluit, qui itaque *vincula* *carceremque* *Domino Feudi* *villicove* ejus, aliisque *Naufragia* *rapientibus* *minitatur*; quibus etiam & *Multam* imponit donec *propriariis*, aut, *eis* non repetentibus, *Fisco* *usque* quibus ad hoc *Fns Regium* *indultum* esset, pro *raptu*, & *damno* *dato* *satisfecerint*. Hactenus *Statutum Westmonasterii*. Sequitur illud 17^{mi} *Edv.* 2^{di} quod sic se habet. Item *Rex* *habebit Wreckum* *maris*, *Balenas* & *Sturgiones* *captas* in *Mari*, vel *alibi* *infra* *Regnum*, *exceptis* *quibusdam* *locis* *privilegiatis* *per* *Regem*. *Bonum* *factum*, (Sct.) ut & illud alterum) *Conventu* *publico* *confirmatum*; Quod etiam ab antiquo obtinuisse vult *Bractonus Lib.* 2do *Cap.* 5°. ubi de *Prærogativa* *Regis* suo more disputans postquam *Regalia* *annumerasset*, hæc habet; *Sunt etiam alia res*
qua.

quæ pertinent ad Coronam, quæ dari possunt, & ad alium
 transferri, quia si transferantur, translatio erit nulli dam-
 nosa, nisi ipsi Regi, sicut Wreckum Maris, &c. & rationem
 reddit, quia (inquit) *Fure Naturali bona ejusmodi in*
bonis nullius sunt, quia non apparet Dominus eorum, sed
Fure Gentium sunt Principis. Pulchra sane argumen-
 tatio: à nobis bonâ cum *Bractoni* veniâ infra examinanda,
 ubi *Bractonum* cum *Bractonô* conferemus. Alia ratio
 supposititii Juris à Sancto-Germano affertur (si tamen
 is author notissimi Dialogi inter *Theologum* & *Jurisperi-*
tum) quæ quanquam cum illâ *Bractoni* æque vacillare
 videtur, quia tamen non aliâ acquiescentem *Theologum*
 introducit, & quasi confossum acutissimò hòc telò, non
 omittendam duximus. *Principi* (viz.) bona sparsa per
naufragium deberi ad *Naves armandas*, quibus vim *Pyrat-*
arum & *Hostium* propulsare poterit; Et hoc ab *Edgaro*
jàm olim factum ait. Quid monstri hoc sit nos sane
 non intelligimus. *Naufragos* ab *Edgaro* direptos, certè
 nullus *Historicorum* nostrorum (non ipse *Polydorus*
 utcunque fabularum plenus) scripsere: at *Pyratas* &
Hostes ingenti classe fugatos vel abactos, omnes, equi-
 dem & nos cum *Germano* dicimus; dignum (scilicet.)
 magno illo *Rege* inceptum, qui hîc *Cn. Pompeii*,
Cæsaris, *Rhodiorum*, omniumque nobiliorum *Gentium*
 exemplum sequutus est, ut videre est, apud Rivium in
Historia Navali, lib. 3. Ità fallit herclè lectorem vir
 optimus dum ad somnium de tanta classe, è *Naufragiis*
 aut derelictis collectâ (Navium ea trium Millium &
 sexcentarum erat, si *Seldeno* ex *Historicis* nostris credi-
 mus, *Maris Clausi*, lib. 2. cap. 10. (& dignus sanè sum-
 mâ fide vir ille) ubi singulare illud de *Hostibus* aut
Pyratis fugatis deberet) obliquò intuitû duplex factum
 applicasset: ut hoc astû, fortè de raptû *Naufragiorum*
 illum

illum insuper affirmasse incautus Lector arbitraretur. Quantus autem hic numerus esset *Navium Naufragarum, balenarum & Sturgionum suarum*, è quarum reliquiis stupendo conatu, hæc *Edgari* classis constata esset; Sanctus-Germanus hic interrogandus vereor haud faciliè responderet : Sed abeant hæc, à nobis ridenda, potius, quàm discutienda; Ut ad rem redeamus : Idem juris à *Bractono Statutisque* traditum *Stamfordus, Skenus, Fitzherbertus, Brittonus, Fleta*, omnesque in genere *feudiste* nostrates strenuè tuentur; quos tamèn, cum non alus rationibus, eademque autoritate suffulciantur; nos omnes de industriâ omisimus. At verò (quod hîc pro irrefragabili argumento affertur) *Magnus liber Consuetudinum Normannie* idem quoad omnia inter *Duces* suos obtinuisse, *cap. 17.* & alibi sæpiusculè narrat : Quod sanè faciliè crediderim, & fallor nisi nos ab iis; Origo *Gentis* ipsius, quam nos è *Cambdeno* hausimus (nec enim aliunde melius quis possit) in apparatû ad *Brittaniam* suam, hîc lucem, dabit & originem (ut opinor) feralis consuetudinis. Audite *S'ultis*; *Normanni* è *Septentrionali* plagâ unde devenerunt sic dicti, è *Norwegis, Sueonibus & Danis* commisti, sub *Archipyratâ* *Hastingo* eorum Duce, multis prædatoriis *Navibus*, per *Angliam, Belgium, Galliâ*que tantâ atrocitate *Pyraticam* exercuerunt, tandèmque *Francos* sæpius ab iis spoliatos, cò adegerunt, ut *Neustriam, Normanniam* postea ab iis dictam, à *Carolo Stulto* ad eos deliniendos obtinuerint: indè novum populum ortum feris suis moribus degentem — Inter quos, hunc *Naufragos* (ut alios omnes assueverant) diripiendi, barbari *Pyratæ* atrocitate & violentiâ, permîssû *Regis Stulti*, & ignavi introductum plusquàm probabile est, ad vicinos *Gallos & Aremonicos*, indè ad Nos tractû temporis delatum, ad arbitrium novi *Imperii*, à *Gulielmô* postea constituti, adolevisse. Enim-

verò, haud aliundè natum, neque hîc in usû fuisse ante invasionem *Normannorum*, testatur Sanctio *Edvardi* (ut vocant) *Confessoris*, non multùm antè acquisitionem *Gulielmi 1^{mi}* (qui & ipse leges ejusdem *Edvardi*, publicis *Edictis* stabilivit (ut videre est in *Notis* & *Spicilegio Seldeni ad Eadmerum*) *Edwardus* autem illam inter alias diù sopitas, ab *Edgarô* avo suo accepisset (quod *Sanctum Germanum* omninò latuit) de rebus in littore inventis, quæ ostendi jubet (ut verba ipsa repetamus) tribus partibus vicinè, ut inventor testimonium habeat de inventione si aliquis veniat ad rem clamandam. Itaque det *Vadios* & inveniat *Plegios* (fidejussores intellige) se si quispiam alius clamaverit (i. e. vindicârit) infra annum & diem saluum exhibiturum in *Curiâ* id quod inventum est. Quod nihil aliud sonat (exclusô usucapionis interdictô) quàm quod Jure *Justinianeô* requiritur, & hodiè in usu est. Quin hanc ipsam legem etiàm inter *Sanctiones Edvardi*, iisdem penè verbis, confirmatam à *Gulielmo 1°* *Seldenus* ex *Ingulphô*, qui *Gulielmi* tempore scripserat, locò citatô exhibuit, ab illô ipsô aut *Successoribus* suis, eòdem fatô cum plerisque *Anglorum* legibus, post *Imperium* plenè stabilitum, abrogatam aut inversam. Idem autem *Gulielmus* (ut obiter notes) cum adhuc *Dux Normanniæ* esset, quàm justum habuit Morem illum *Naufragos* spoliandi, sepositô interesse suô, videre est ex *Historia Eadmeri*, ut *suprà*, lib. 1. ubi *Guidoni Comiti Pontivi* (*Picardiam* Tractum istum *Galliæ* Maritimum hodiè vocamus) ferrum ignemque minitatur, quod *Haraldum*, amicum ejus, & sponforem speratæ successionis in *Anglia*, quam post *Edvardum* Regem inhiaverat, in *Territorium* suum naufragio ejectum spoliasset, captivumque haberet: Quod certè fecisset (ait ille) nisi spoliis restitutis & *Haraldô* dimissô Comes in gratiam rediisset.

Adeò

Adeò facile erat, quam Dux *Normannia* infrà *Territorium* suum aliis illaqueandis legem aut sineret, aut imponeret, ubi seipsum suòve irretiret bello & armis vindicare. Sed neque longè post *Gulielmi* tempora desinit iterùm in praxi esse raptus ille *Naufragiorum Regio* *Edictò* abolitus. Enimverò *Richardum* primum ejusdem *Gulielmi* post annos aliquot Successorem (eundem etiàm in terram hostilem *Naufragiò* ejectum, & captivum factum dùm è *Terra Sancta* rediret, *Quietum-clamasse* (i. e.) renunciassè) *Wreck suis subditis* autor est *Rogerus Hovedenus Annalium* suorum parte posteriori fol. 386. durante ut verisimile est, eàdem abolitione, donèc tempore *Henrici tertii* à *Bractono* edoctum illis *Edvardi primi & secundi*, in legem abiit, enervis illis à *Bractono*, *Sancto Germanò*, cæterisque, argumentis postea allatis languidè fulcitum. Adeò primò locò videmus, multum à scopò aberrasse *Bractonum*, dùm ab omni ævò dixerat naufragia ad *Fiscum* rediisse; cum omninò (ut videre est) antè invasionem *Normannorum* in commissum inciderent (neque illis jus aliud quàm tumultuarium aut prædandi licentia erat) & *Edictò Regiò* à *Richardò*, postea, mos illè barbarus abdicatus, in desuetudinem abiisset. Equidèm cum olim *Wreckum* hoc *Furiconsultorum* nostrorum, nihil aliud fuisset (ut verisimile est) quàm carina, aut rudera, Navium Naufragarum, Scapharum, lemborùmque mari innatantia, aut in terram egesta, animo nunquam repetendi à Dominis derelicta; quæ, cum Jure *Gentium* fierent occupantium, & eà ratione nautis aliisque ad prædam post tempestates in Mare exilientibus, palambundisque ad tractus maritimos, non minimùm lucri acquisitum, malos homines etiàm hoc prætextu, ad prædationes illicitas, & latrocinia incitasset: Probabile est *Generali consensu*, hinc ut propri-

tariis, naufragisque miserrimis, quæ sua essent, servarentur, rapinisque istiusmodi locus non esset: indè autem, ut quæ verè derelicta essent, (injectis effrænatae agrestium hominum licentiæ, frænis, datæque (ut æquum est) inventoribus compensatione) Publici Juris essent, provisum esse.

His tot mederi Rex possit ut incommodis
 ut in Jure Regiò derelictum illud sive *Wreckum* foret, indè iterum malò Fatò (ut fieri solet) ab *aulicis* & *Feudatariis Regiis* emendicatum, depravatum, corruptumque. Nequè *Statuti Westmonasteriensis* sanè ratio alia apparet; quod potius promiscuam illam inventorum, & occupantium, libertatem cohibet, pœnis ibidè expressis, quàm jus aliquod positivum, & Regi inhærens in *Naufragiis* stabilire videtur: quod tamèn (ut fate-mur ab *Edvårdo secundo Rege* decoctore, & egeno, ad luxuriam suam, fautorumque (quibus nimium addictum historici tradunt) fortè supplendam, postea *Plebiscito* statutum est. Illud utcunque annotandum, *Statuta* illa bina *Westmon.* & 17^{mi} *Edv. secundi* (utinàm sola è nostris quæ manum adjutricem, aut spongiam desiderarent) è *Bractonò* quasi ad verbum desumpta, non ulteriorem quàm ab ipsò autore, antiquitatis rationem præ se ferre, nèc prò veteri hinc vel *Consuetudinariò Angliæ* Jure reputari debere. Claruit autèm *Bractonus* iste, circa finem *Henrici tertii Regis Angliæ* quo tempore librum hunc de *Consuetudinibus Angliæ* scripsisse, author est *Cookius decisionum lib. 8. in Causa Johannis Webb Equitis Aurati*: à quò cum ipsa *Statuta* depromantur, (ut diximus) & illud *Westmonasterii* ab eòdem etiàm (nisi malè hariolemur) delineatum fuerit (tunc enim ille inter vivos, *Judicèsq; fori Regii*) illò ipsò verborum suorum interprete utemur, tam inde (uti speramus) reponisq;que

responsisque *Furis-consultorum* ipsorum, quàm publicis monumentis ostensuri, non strictum prorsus illum *Statutorum* sensum fuisse, aut esse debere, qualem *Furisperiti* hodierni, aut *Fendorum Domini* (dùm prædæ hic inhiarent, quò jure, quâve injuria, iis imponere vel-
lent; uti infra dicemus. At neque rationes *Bractoni* majoris momenti sunt, quàm quod de *antiquitate* ipsâ, suprâ amoliti sumus; & damnum *translatione* suâ (ut vocat) non datum, utinàm ipsi miserrimi homines non sentirent? Equidèm non possumus non mirari, quid hîc *Bractono* in mentem veniret, uti calamitosos *Naufragos* rebus suis omnibus raptû injustò absque suò malò factò, privatos, non affectos, demùm tantò dispendiò, vanè somniaret? quasi non iniquum satis (si non impium) esset, eos bonis suis illis, ingenti periculò, & labore acquisitis, (quæ in solatium amissorum, adversæque Fortunæ, ad præsentem conditionem sublevandam, singulari Dei beneficiò reddebantur) spoliatos, nudosque dimittere? nisi etiàm in tantò facinore, nullam injuriam illatam, damnum nullum datum, hîc absurdè proclamaret? — Probari autem rationibus à Jure Gentium vel Naturæ petitis (à quibus nihil magis abhorret) non minùs ridiculum est; nisi (ut *Domitianò* olim de *Rhombò* in Mari captò, *Palphurius* & *Armillatus* apud *Furvenalem*)

Res Fischi est quodcunque natat ? —

Sive ut *Plauti Trachalio*, ad *Gripum Piscatorem* in *Rudente*,

—— *Communem esse oportet vidulum,*
In Mari inventus 'st ? —

(qui tamen eodem *Gripô* consentiente (personâ mutatâ) prius dixerat de hâc ipsô *vidulô* è *Naufragiô* raptô (ut dividuam prædam faceret) *Furtum* se *vidisse*, qui *faciebat* ; dominum novisse cui fiebat, &c. ut de jure *Naufragii* rapti, etiâ illô sæculô, facilis conjectura sit (ut obiter observemus.) Procùl dubiô aut oblitus est hic *Braçtonus*, tritæ distinctionis, inter *deperditum*, & *derelictum*, aut de non repetitô *navfragiô* (quod potius credendum) omninô loquutus est. Quin æmus hic (si placet) è *Zafio*, distinctionem hanc (si non *Braçtono* exoletam aut intermortuam, at) nunquàm satis frequentèr raptoribus hodiernis inculcandam. Eccè eam ad §. *quod ex Naufragiô* . de *acquirend. vel amittend. possessione* : à virô satis *Consulto* plenè expressam : ubi (de rebus *Naufragis* loquens) ait, *Res tunc habetur pro derelictô cum eô proposito exponitur ut cesset esse Domini ipsius voluntate.* Itaque quæ contrâ votum nostrum amittimus, ista sunt in numero *deperditorum*, undè qui talia inveniat, sive annuli sunt, sive alia res mobiles; non facit rem suam nec eam *usucapiet* longo tempore & propè est ut committat *furtum*; undè debet rem inventam *proscribere*, sive ut barbari dicunt *proclamari facere*, & *publicare*, in locô, ubi talia fieri solent, & si non extet Dominus, debet ea res *presentari Episcopo*, sive *Parocho*, ut *distribuat pauperibus*, &c. & ad hoc citat *Foh. de Imolâ*, *Baldum* & plures alios. Pactum certe similiter inter *Waldemarum Danicæ*, ex unâ, & *Sueciæ Regem* ex alterâ parte, *Ann. 1643.* è *Boxhornio* apparet his verbis; *In aliquô Regnorum nostrorum passî naufragia res amissas liberè absque impeditione quorumlibet recolligant, & recuperent, quamdiu non pro derelictô habuerint res suas ita amissas, tum demùm, & non aliter fisco cessuras.* More sane antiquò & satis laudando, qui etiâ optandus est ut inter nos obtineret. Itâ si
non

non *Parocho* ad *usum pauperum*, ut *Zafus* vult; restat ut *Fisco* ad *usum publicum*, ejusmodi *deperdita & derelicta* (non ita solita ab *omni aro*, vel *jure Gentium* ut *Bractonius*) tandem deferamus: in *Jurisperitorum* nostrorum sententiam ituri, ubi nos ratio vel tenui filò ducat. Adeò *Dominò* non repetente rem naufragam, tanquàm bonum vacans quod possessorem *Dominumve* non habeat; fiscò inferre (si pauperibus non placeat) (vigilantibus enim non dormientibus leges scriptæ) non iniquum fortè sit. Certè non aliter apud nos conventum in *Tractatu Pacis* inter *Henricum Septimum Anglia Regem*, & *Philippum Archiducem Austria*, Ann. 1495. Author est idem *Boxhornius* in *Apologiâ* pro *Navigati- one Hollandorum*; qui & ipsum *Tractatum* edidit *Lugduni Bat.* Ann. 1633. At *Publicanos* etiàm, olim, in *Imperiò Romanò*, bona *Naufragorum* asservare solitos, donèc ea *Domini* repeterent; pròque eâ custodiâ, mercedem habuisse è bonis custoditis, *Vinnii* opinio est ad *L. Rhod. de jactu*. Quod idè *Vicecomiti*, & *Officiariis Publicis*, statutò *Westmonasteriensi*, mandatum est. Et in *Sparsionibus Viri Clarissimi Hug. Grotii* ad *Florum*. Solebant *Publicani* (ait ille) bona, quorum non apparebat *Dominus*, in custodiam suam sumere, & pro eâ custodiâ partem sibi aliquam vindicare: ea pars quæ esset, definitum erat *L. Rhodiâ* navali, quæ, *jure Gentium*, in illo Mari vi- gebat, sicut apud *Galliam* leges *Oleronis*, apud omnes *Trans- Rhenanos* populos leges *Wysbienses*, &c. Imò & in *Tractatu predictò*, Hen. 7. cap. 24. expresse cautum est, ut bonâ quæ è *Navi Naufragâ* terram attingent per *Officiarios* loco- rum in quibus sic casus acciderit, salva & securâ custodia committentur, sub eâdem remansurâ, per annum unum & diem integrum, intrâ quem terminum, si quispiam supervenerit, quem constiterit proprietarium fuisse, res & bona ipsi
sine

sine difficultate restituentur : solvendo tamèn iis quorum operâ & diligentia res & bona ipsa recuperata, salvata, & custodita sunt, rationabiles expensas, & custodibus Salarium competens, prout ratio & aequitas postulabit ; atque hæc, licet in ipsa navi non remaneant Vir, Mulier, Catius, Canis, vel Gallus vivens, &c. Verba ipsa Statutorum & Bractoni sunt, in hoc Tractatu, & ubi publicè, absque Glossis Feudatariorum, ita æque loquentium (neque aliter supponimus in intentione fuisse *F. Consulto prædicto*) ac si à jure Gentium, vel ipso jure Casareo, edocta essent. Et quis magis idoneos Statutorum istorum Interpretes requirat ? Inspecere possumus, in præfatione ad Tractatum hunc, non tam ipsum Regem, inter sapientissimos optimosque Successorum *Edwardi* habitum, quam Commissarios ibidem nominatos, *Episcopos, Nobiles, Jurisconsultos*, tam *Civilis Romanorum*, quam *Municipalis nostri*, in hanc, omnes, sententiam pedibus euntes. Et videre est quasi defatiscentem è priori severitate, *Bractonum* (licet aliter à *Cookio* interpretaretur) *Lib. 3. Cap. 33.* ubi ait *Navis nec Barellus* (lembum intelligit, *Tumbarell* sive *Barge* linguâ vernaculâ dicimus) nec alia *Catalla* (bona mobilia ita appellant *Causidici* nostrates) de his qui submersi sunt in Mari, nec in salsa nec in dulci aquâ *Wreckum* erit, quum sit qui *Catalla* illa advocet (viz.) infra annum & diem) & hoc docere possit : Ut nec videantur *Naufragia* in *Wrecki* causam incidisse opinione ipsius *Bractoni*, & ita nec virtute Statutorum prædictorum committenda, nisi Dominus Navis aut Bonorum, aut ejus Procurator ad Jus suum affirmandum & probandum infra annum & diem non sistat in judicio. Cui consentire Jus *Suedorum* in hac causa testatur *Loccenius, Lib. 1. Cap. 7.* ubi inquit, *Inventor rei Naufragæ*, publicè significabit rem inventam,

cujus Dominus, si infra annum & diem compareat, duas partes recipiet, tertiam inventor; (sed dimidium rei, à fundò maris extracta) si infra annum & diem non advenierit Dominus ad suum vindicandum, duas partes capiet Fiscus Regius, tertiam inventor. Quod Jus ad normam illam veterum Anglorum à nobis supra assertam è Seldeno & Lambardo propè accedit, qui eam à Saxonibus (ubi iis olim jura dabant) acceptam procul dubio referre possint. Quibus quidem suppositis, è derelictis Naufragiis, (quod tamèn misericordia Juris Civilis Romanorum non finit) naves armari, & salutem publicam tutandam (cum Sancto Germanò) haud abs re foret: Et sanè non aliam fuisse tum *Bractoni* tum *Statutorum* (saltèm primævi illius Juris si quod esset) intentionem probabile est, dum alienationibus nondum factis, in summò Principe Jus esset, corruptum postea (uti supra attigimus) à privatis & inferioribus *Feudorum Dominis* vel eorum *Senescallis* mercenariam operam iis locantibus, haud invitis fortè ipsis *Furisperitis*, quibus cum *Feuda* etiam iis Clausulis à Rege concessa essent, res sua tunc agi videbatur, cum causam *Wrecki* contra miserrimos *naufragos* opem & misericordiam legum implorantes evincerent. Neque aliò sensù *Bractonum* aut quemvis alium (modò mentis compos sit) seriò in hac causa affirmare posse, (quæ & inter se non consisterent (*viz.*) antiquitatem hic *Furis Fiscalis*, innocentiam rapinæ, communitatem Naufragii inventi, & spoliationem Domini, (non dicimus contra omnes Jurisconsultos, sed ipsum dictamen communis rationis) possibile est. Quibus etiam in argumentum accedat, si advertamus (quod observatù non omninò indignum est) *Wreckum* istud suum *Balenis & Sturigionibus* (ut barbarè vocant) in quibus *Bractoni* rationes, si ullubi, obtinent, utpotè *qua*

in bonis nullius verissimè dici possunt, non minùs quàm *Wavii & Extrahuris*, in tractatibus suis annumeratum conjunctumque: quâ ratione, cum iis, non aliter in commissum incideret, nisi esset à proprietariis desertum; dominò vel non extante; vel si extaret, ubi aut desierat illi animus repetendi, aut denique lapsù temporis præscripti (si repeteret) peremptum ei jus esset; eâque ratione non immeritò pœnas daret negligentia tua: Quin ità apud illos jus *Wavii & Extrahura*, (derelictorum sct. & oberrantium animalium se habere omnes affirmant, quæ & eodem modo inter *Regalia* annumerantur, & *Regi* vel *Domino feudi*, acquisita, cedunt, si tamen ea *Dominus feudi*, in vicinis *Emporiis* proclamari fecerit: ut notat doctissimus *Cowellus in Institut. Furis Municip. Anglia*, & ab omnibus in confessò est: quod Jus cùm non esset in *Naufragiis* æque ac in aliis sive deperditis, sive derelictis (certè ità obtinere in *feudis Germanicis Suecicisque* suprà è *Zasio & Loccenio* docuimus) procul dubiò, etiàm *Dominus feudi*, (præscriptioni suæ firmandæ, eventu hîc non ita frequenti, facili, autèm, successû, ubi casus hic peregrinos tantùm, & auxiliò destitutos afficeret, (ut supra diximus) &) *Senescallis*, omninò imputandum est. Etenim non illa minùs *Extrahurarum* sortiuntur naturam in eorum placitis, quam animalia vagantia; nec deperditorum sive *Waviorum* quam quæ à *Rhedâ* currente, non intelligentibus Dominis, cadunt; quæ omnia non aliâ ratione, ad *Fiscum* redeunt, quàm quòd *in bonis nullius sunt, & non appareat Dominus eorû*, ut de *Wrecko* suo *Braëtonius*: quem etiàm ut clareant hæc magis, iterùm damus lib. & capite supracitatis hæc omnia permiscentem. *Sunt alia quedam* (inquit) *quæ in bonis nullius esse dicuntur, sicut Wreckum, Grossus* (i.e.) *grandior piscis, & alia res quæ Dominum*

non habent, sicut animalia vagantia quæ sunt Domini Regis propter privilegium, &c. Quem locum *Cookium*, (magnus ille Juris municipalis arbiter) exponens, (in causâ *Henrici Constable, Equitis Aurati*,) Apparet (ait) per *Bractonium* quod Rex habebit *Wreckum*, eò modò quò habet pisces Regales, propterea quòd in bonis nullius sunt, & eò modò quò habet animalia vagantiâ, quia Dominus ea non vendicaret; & Nota (inquit) quòd *Wreck* est *estrange sur le mere* (verba ipsa barbaro-Gallica sunt) *veignant al' terre* — Naufragium est quasi animal oberrans in Mari quod terram appulerit. Quæ omnia nihil aliud sonant (si discutiantur) nisi *Bractonium* fundasse iisdem illis argumentis, dominium in Naufragiis, in Piscibus Regalibus, in Animalibus vagantibus, pro Rege (scilicet) persona Publicâ ad usum publicum (ut *Sancto-Germano* placet) quod ei Jus esse voluit in iis omnibus, virtute Prærogativæ suæ Regalis, potius contrâ inventorem & occupantem quàm ipsum Dominum, saltèm debitò tempore vendicantem: ut (viz.) *Fiscus* in locum Domini negligentis, aut volentis, succedat in deperditis, & derelictis, & ubi Dominus non esset, in locum inventoris & occupantis; ratione Domini supremi Regii in Oceanum, Territoriumque, quod ei deberi magno conatù *Furisperiti* & *Feudistæ* nostrates, strenuè contendunt dum ei passim tribuunt, cum *Lycophronis* *Cassandrâ*,

Ἰὼς ἢ Σαρδωνὶ οὐκ ἔστιν ἢ ποταμῶν,

Quibus concessis, sanè, & ubi, non supposititiè sed verè, sunt in bonis nullius, hoc est, Dominò non vendicante infra annum & diem (ut suprà diximus) & de hóc apparet, cum ità ratum volunt jubentque damus tandèm Naufragia, (quod *Felix Faustumque* sit) *Reipublicæ* inter Regalia annumeranda, quod ut diximus prorsùs extremum fuisse aut esse debere in ipso Jure.

tam ex ipsis *Statutorum* verbis publicè interpretatis & *responsis Braetoni Contris*que, quam consuetudinibus *Suecorum Germanorum*que (à quibus nostri suas olim recepère) satis apparet ex iis quæ supradicta sunt. — Verum enimverò tantum abest ut his limitationibus salvis, Domini *Feudorum* hodiè res Naufragas ad se recipere, ut nec *Cattus*, *Canis*, aut *Gallus Braetonienses* eodem tempore ad *Tribunal* positi, imò nec ipse *Dominus* licèt evasus, & coràm repetens, à raptù illorum redimat, ut obiter observemus & ipsi fieri vidimus in causâ Navis amicæ *Lubecensis*, cui vocabulum *Fortuna*, ad oras *Norfolciæ* tribus aut quatuor abhinc annis *Naufraga*, ubi *Dominus Feudi* res Naufragiò ejectas ipso Dominò evasò licèt & repetente detinebat (equidem & adhuc detinet) non aliter restituendas nisi per duos ad minimùm testes ad hoc ab *Hispaniâ* (*Indiâ* forte esse poterat) coràm adducendos (nesciunt enim vices suas committere *Judices legis Municipalis* nostri) qui causam hanc (prohibitis nec consultis pro more *Judicibus* iis) è *Curiâ Supremâ Admirallitatis Angliæ* ad se attraxerant) probare poterit, (ità enim mos istius *Fori* obtinet) singulos abiegnos asserculos, pelles, linificia cæteraque Naufragii *Frustula* (& quis ad illa vi tempestatis fluctuùmque dispersa, nullòque signò, nisi in extremitate fasciculorum (ut *Mercatoribus* solet) notata, jurare poterit ?) huic Navi superimposita, tali locò & tempore, ex eadem jam Naufragâ, ejecta, hujus *Domini* repetentis (*fociorum* fortè poterat) jure propriò esse, ad eundem & nullum alium pertinere ; quàm iniquè in causâ favorabili & summariâ, quemvis arbitrum appellamus : Præsertim cum testes in *Causis Naufragii* (jure *Gentium* & *Civili* tum *vectores*, tum ipsi *Nautæ*, aliquando & non citata parte, admittantur, ut ait *Andreas*

Gail Observat. Practicar. l. 1. obs. 18. imò (cum aliter probari non possit) *presumptiones & sola fama sufficient ad plenam probationem* : Ità expresse *Loccenius de Jure Marit.* qui & ad hoc ipsum *Gilhamm citat. Arb. Jud. parte 10. cap. 6. n. 7.* Cui nèc dissentire videtur (nisi nos animus fallit) ipse *Bracton* à *Cookiò* ut supra citatus, cujus verba hæc sunt— *Et quod hujusmodi dici debet Wreckum, verum est, nisi sit quod verus Dominus veniens aliundè* (non necessarium (adverte) in Navi fuisse, & optima hæc limitat'o videtur, ad ea quæ suprâ diximus) & certa (id est, quædam) *Anglicismus* enim est, (quibus scatent *Jurisconsulti nostrates*) *indicia & signa donaverit, res esse suas* : ut (exemplum probationis ponit) si canis vivus inveniatur, & constare poterit, quod talis sit Dominus istius Canis *presumptivè*, ex hoc illum esse Dominum istius Canis & illarum rerum : eodem modò si signa imposita fuerint mercibus, &c. — Non nostrum hic est quærere, quantum valeat, apud *Dialecticos*, argumentum à Cane ad Dominum ; In genere videmus *præsumptiones*, etiam leves, & signa mercibus Naufragio ejectis imposita, contrà *Dominos Fendi & Fiscum* Dominium fundare debere, prò verò Domino peregrè adveniente, & res suas ità naufragas repetente ; quod æquum est, & Jure Justinianeo præscriptum : à quò neque specificæ probationes hic requirantur, & sufficient in rerum Naufragarum vendicatione Probationes generales positivæ, ad *Navim naufragam*, ad Collegium vel Societatem aliquam, vel è naturâ rerum ipsarum, è solò, aut locò ortus, è signis impositis, schedulis onerariis, vel *apodisiis* scribæ navis, depromptæ ; modo exclusivæ sint *Pyratarum*, hostiumve ejus *Reipublicæ*, ubi naufragium factum fuisset : Et *presumptio in dubiò est contrà Fiscum*, præsertim, ubi *Fiscus* venit ex causâ lucrativâ ; ut rectè *Alciatus*, de *Præsumptionibus, præsumpt. 41.* —

Sed

Sed satis superque in inviis istis *Juris Municipalis* nostri tramitibus, aberravimus; quos tandē ut deferramus, vocant alterius generis adversarij: Neque enim satis erat *causidicos* veteres, aut *Dominos* avaros (quorum rapiendi consuetudo pro lege erat) sæculo indocto, iniquissimum hunc morem *Orbi* obtrudere; nisi & doctissimus *Seldenus lib. 1. Maris clausi* eidem etiā *Vindicias* daret, in antiquam & approbatam in *Jure Sanctionem* (contrā omnes *Doctores* qui barbaram & improbam concludunt) ē mutilatā incuriā amanuensium lege *Ἀξιωματ. α. adl. Rhod. de jactū*: quam tamē postquā severus *Judex* variis modis torserat, tale aliquid (nisi fallor) falsam non audivit. Ecce autē, illam ipsam, corā examinandam, & quasi hac imputatione laboraret, æquos *Judices* appellantem. Verba ipsius legis hæc sunt, *Ἀξιωματ. Εὐδαίμωνος Νικομένηας φησὶ τὸ Ἀσιοτῖνον βασιλεία. Κύριε βασιλεῦ Ἀσιονίη ναυφράγιον πάσης τῆς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ διασπάρτηντος ἐπὶ τῇ δημοσίᾳ, ἥ τῆς Κυκλάδος νήσους ἐκείνων. Ἀσιονίη εἶπεν Εὐδαίμωνι. Ἐγὼ μὲν τῷ Κόσμῳ Κύριε, ὁ δὲ νόμος τὸ θαλάσσης. Τῷ νόμῳ δὲ Ῥοδίων κενέδω τῷ ναυτικῷ, ἐν οἷς μὲν περὶ ὁμοίᾳ αὐτῷ νόμῳ ἐναυλιῶται. Τῷτο δὲ αὐτὸ καὶ ὁ Δαίδαλος ἄνθρωπος* *Eudemon Asiaticus naufragium* passus opem *Imperatoris Antonini* implorat contrā *Publicanos Cycladum*, qui bona ejus *Naufraga* diripuissent: cui *Imperator* respondit, *Ἐγὼ μὲν τῷ Κόσμῳ Κύριε, ὁ δὲ νόμος τὸ θαλάσσης. Τῷ νόμῳ δὲ Ῥοδίων κενέδω τῷ ναυτικῷ. Ego equidem Mundi Dominus, lex autem Maris.* Itā vulgaris lectio ibique periodum ponit; lege nauticā quæ apud *Rhodos* est judicetur quatenus nulla ei *Nosstrarum legum* adversatur. Hoc idem *Divus Augustus* indicavit. Et sensum volunt, *Imperatorem* utcunque *Mundi Dominum* se fateatur, *Maris* tamen non fuisse: itaque *Eudemoni* hic opitulari non posse. Ineptè certe; nisi quis *Mare* ē *Mundō* excludat? Vir omnifa-

riam doctus *Samuel Petrus Gallus*, in *Miscellaneis* suis, aliter legit. Ἐγὼ μὲν τῷ Κόσμῳ Κύριός ἐστιν ἡμεῖς δὲ θαλάσσης, &c. Ventus autem Maris: scilicet. ab *Imperatore* legem ventis non imponi; itaque ne *nausfragium* faceret *Eudemon* à se præstari non posse. Prorsus absurdè; Quò enim istud *Imperatoris* responsum? (scilicet.) *Eudemoni* post *Nausfragium* direptò *Imperator* de ventis antè *nausfragium* respondit; Τὴν τάβλάν περὶ τῶν ἀνέμων; *Seldenus* vulgarem lectionem probat periodò ibidèm posità cum libris plerisque, sensu tamèn longè aliò, & ad intentionem suam fundandam aptiori. Ἐγὼ μὲν τῷ Κόσμῳ Κύριός ἐστιν ἡμεῖς δὲ θαλάσσης, &c. Ego quidèm *Mundi Dominus*, ista autem est lex Maris; & ly. ὅ *demonstrativum* vult legis sive moris *Nausfragia* publicandi de quibus controversia est. Certè contrà mentem, imò & scientiam ipsius *Imperatoris Antonini*, cui nòn ignota lex *Patris Adriani*, à seipso confirmata, *Licere* unicuique *nausfragium suum* impunè colligere &c. de incend. ruin. *Naufr.* Imò & ipsum authorem optimæ legis si quandò. *Cod. de Nausfragiis* (quam mox suò locò exhibebimus) malè enim libri *Constantinum* præferunt, (pro quò & rectissime *Antoninum* nostrum substituerunt *Constantinus* & *Gothofredus* è veteri *Manuscriptò*) adeò immemorem fingere, ut suarum legum oblivisceretur, & *Antoninus* contra *Antoninum* in eadem causà statueret, certè nefas videtur, nè à nobis admittendum. Magis fortè genuina lectio & interpretatio hæc est, quæ nòn multum ab illa *Alciati* differt *dispositionum* librò 2. cap. 5. eadem à *Gothofredi*, *Grotii*, *Salmasii*, *Vinnii*que mente non aliena, verbis ipsis non immutatis, interpunctione autem vulgari tantùm omisâ, Ἐγὼ μὲν τῷ Κόσμῳ Κύριός ἐστιν ἡμεῖς δὲ θαλάσσης τῷ νόμῳ καὶ τῷ νόμῳ καὶ τῷ νόμῳ καὶ τῷ νόμῳ, &c. Ego quidèm *Mundi Dominus*: Lex autèm Maris (scilicet,

(*scilicet, quæ sit*) *lege nautica Rhodiorum* iudicetur si vè definitur; sine ulla interpunctione inter τὸ, θαλάσσης, & πρὸ νόμου, *scilicet*, respondit *Imperator* se *Mundi Dominum* velle si vè jubere eam esse legem Maris in *Imperio* suo, quæ apud *Rhodos* obtinebat, quos hic delegare videtur ut de causâ *Eudemonis* à *Publicanis* spoliati juxta leges suas cognoscerent & determinarent, haud omninò probatâ (ut aliqui volunt) barbarie *Publicanorum* in Mari *Ægæo* (satisfactum enim *Eudemoni* opem imploranti, sine dubio cum *Gothofredo* & *DD.* hîc dicendum est) ubi ad τήλον insulam (*Limoniam* hodie dictam) ἐν τῇ πλῆθι, (rectè hîc (ut fatetur *Seldenus*) pro τῇ Ἰταλίᾳ, à *Petito* substitutam (quid enim *Publicani Cycladum* in *Italia*?) *Eudemon* direptus esset. Et sita *Rhodus* ad ostium Maris *Ægæi*, propè τήλον insulam unam è *Cycladibus* quam *Strabo* inter *Coon*, *Cretam*, & *Rhodium* ponit, (αἰτῶν τὴν Κῶν μάστιγαν καὶ τὸν δὲ καὶ Κρήτης, lib. 10. *Geograph. Græc.*) unde facillè *Judices* adiri possint, & de factò ipso etiam melius constaret, non minimùm confert ad hanc lectionem, quæ & congrua est *Corpori Justiniano*, cui tantam ἀπειρίαν obtrudere cum *Seldeno*, piaculum esset. At verò (quod etiâ nonnullam hîc lucem dabit) quantum ipsos *Romanos* anteirent *Rhodi* rebus maritimis & admiranda legum nauticarum æquitate, ex eodem *Strabone* lib. 14. satis constat, ubi ait, θαυμαστὴ δὲ (*scilicet, Rhodiorum*) καὶ ἡ εὐνομία καὶ ἡ δριμυτεία περὶ τε τῶν ἀλλῶν πολιτείαν, καὶ τὰ ναυτικά, ἀρ' ἥς ἐθαλασσοκράτῃσι πλὴν χρόνον, καὶ τὰ λιμένας καθεῖλε, καὶ Ρωμαιοῖς ἐγένετο φίλῳ, καὶ τῷ βασιλείῳ, τοῖς φιλοβαρμυαίοις τε καὶ φιλέλλησιν: ἀρ' ὧν ἀύστομόστε διήλυσαι, καὶ πολλοῖς αἰσθημασιν ἐπισμύθεν. Quæ ut *leges Rhodias* (haud aliter pro æquitate tantoperè commendandas) harum rapinarum minimè faultrices fuisse satis arguunt (quod tamen *Seldenus* innuere videtur) Ità etiâ *Furisdictionem* in rebus maritimis

maritimis, (quàm priùs adepti essent *Rhodii*) iis etiàm à *Romanis* indultam, post orbem Terrarum à *Romanis* subjugatum, & ipsos *Rhodos* in Potestatem redactos, ob singularem virtutem, & propriam, quasque reconditam, in eâ Gente, legum Nauticarum peritiam (in quibus (ut noster hic paulò inferiùs) si quis oculatè nimis apud eos exploratorem ageret, delictum non nisi capitis poenâ luebat) ipsis *Romanis*, *Græcis*, *Regibusque* circumvicinis forte eâ ratione eos, ad hoc ipsum, blanditiis, certatim, donisque, ambientibus, quasi, in commune bonum generis humani, & commerciorum necessitatem, omninò demonstrant: ut non mirum sit, *Imperatorem Antoninum*, hic, cognitionem hujus causæ (viz.) *Eudemonis* direpti (*Constitutionibus Romanis* æquitati *Rhodiæ* (ut diximus) in causis Maritimis faciliè cedentibus) ad *Rhodos* detulisse. Quæ ut nostram interpretationem haud parùm adjuvent, ità ad genuinum sensum veramque intentionem hujus *Responsi Antoninani* prorsùs conspirant. Verùm (ut ad *Seldenum* redeamus) Insurgit, sub finem hujus Capituli (postquàm *Rhetoricis Suppositionibus* è *Sopatre* & *Syriano* in *Hermogenem* & *Curio Fortunatianò* digladiasset) doctissimus vir (quæ omnia sanè aut ad custodiam tantum *Naufragiorum* de quâ suprà diximus *Publicanis* commissam, aut ad causam *derelicti Naufragii* procul dubiò referenda sunt) & sive suam sive communem (inquit) versionem quis velit (modestè hic, & postea publicè in *Apologetico* suò, (ubi ad nostram etiàm inclinat) passus suam non optimam) liquidissima sunt in hisce vestigia usus sub id tempus *Furis*, quale diximus, *fiscalis*, quod & contra vim *rescriptorum veterum* (ità antiquis *rescriptis* prohibitùs raptus ille *Naufragiorum* vel *Seldeno* faciente) repullulare solitum esse certò scimus. De Jure,

quidē, hic nihil ulterius, à virō summō, prolatum invenimus: & *furandi* morem legitimū æquē, ex *factō* probare poterit: neque minū contrā vim *Rescriptorum veterum*, (ut ait) repullulare solitū: argumento tantō virō, nobisque planē indignō. Eiusdem ponderis est quod in *Notis & Spicilegio ad Eadmerum* Idem ait. *Morem Priscum* etiānum restare ferē per omnia littora *Christiani Orbis*, ut *Naufragorum bona Fiscō* applicentur. Quem tamen *Orbem* suum, dum *Gentes* singulas hic de industriā recensere conatur, non ultrā ipsos *Normannos* vicinōsque *Aremoricos & Neapolitanos* extendit: pessimā *Inductionis Formulā*, quā ex insufficienti singularium enumeratione, omissis cæteris ab unō aut alterō *Individuō in universum* concluditur. De *Normannis* autē, & *Aremoricis* quod ait, satis est quod nos suprà diximus: Nec levis conjectura est *Neapolitanos* ipsos ab iisdem *Normannis* barbarum hunc ritum accepisse — *Rexerunt hunc Tractum* (ait *Bertius* de Regno *Neapolitano*) *Post Romanos Gothi & Longobardi, iūm Saraceni, inde Normanni sub Innocentiō secundo*. Originem sanē undiquāque deplorandam quoscunque post *Romanos* spectes, à quibus reprobata sit satis constat, tam ē Jure ipso *Romanō* superstite, quā eorum *Praxi* antiquā ex authoribus *Classicis & approbatis* infrā deducendā. Ad illud quod porrō de *Responsō Anna Momorensii Equitum in Gallia Magistri ad Legatum Caesaris* duas *Naves* ad *Littus* ejectas, & à *Fordane Ursinō Principis* nomine captas restitui postulantem ē *Bodino* refert clarissimus Vir, (viz.) *Ea quæ ad littus fuissent ejecta gentium omnium Jure ad Principes qui littoribus imperarent pertinere? in cō* (ut verissimē ait *Loccenius*) *Momorensius* magis argumento quā vero servavit, & suprà apud plerasque & meliores *Gentes* ē contrā esse, ē publicis *Edictis, Tractatibus Pacis,*

legibusque

legibusque, à nobis probatum est, quod infra etiã ulterius liquebit. — Neque illud *ficta possessionis in corpore Comitatus* (quã versutiã uti solent *Regii subsellii*, sive *Banci supremi* (ut vocant) *Furisperiti*, contra miserimos *Actores in Curia Admirallitatis Angliae*, (dùm *Dominis Feudi* ad defensionem rapinæ suæ operas locarent) majoris momenti est; Quid enim illud est in *Fure*? aliquem ex suò delictò vel dolò malò dominium acquirere? Equidẽm non aliò modò, Jurève, Dominus feudi res naufragas possidet, quam eò quò *Pradones & Latrones*, qui pro possessore possident, quod (sct.) *scientes, prudentes, contra voluntatem Domini, injustè detinent*; ut *Imperator. §º adipiscende Institut. de Interdictis*: Quin & *DD legesque* de ipsâ possessione hic aliter sentiunt: Quanquã enim verum fatemur, quod ait *Pomponius .º de acquirenda & amitt. possess. Lapidum Naufragio dimerforum possessionem me non retinere*, inspecto, (sct.) naturali jure, quod occupationem tantum & fruitionem rei requirit; civiliter tamen possidere dicar, & nec Juris interpretatione rei naufragæ possessionem *Dominus* amisit dùm animò retinuerit ut ait *Wesembekius ad Tit. prædictum*; si itaque ex raptò, quis rem naufragam adipiscatur, eò animò, ut eam possideat, etiam si alium vi dejecerit, hic quodammodo naturaliter possidet, *l. olim possidere 6. §. fin. .º de vi & vi armatâ*, quia rem tenet; sed Civiliter nõn possidet: quoniam *Fus Civile* ejusmodi rapinas improbat, & possessionem auferri violentò, ac restitui spoliato jubet, ut penès dejectum possessio esse omninò intelligatur. *l. si quis vi .º Tit. de acquir. & amitt. possess. supra citato*. De ipsis autem *fictionibus*, quàm absurdæ sint, facile constabit, si eas ad *Bartoli* (quem verè *lucernam Furis* veteres Jurisconsulti dixerunt) regulam in *l. si is qui pro*

emptore & de usucap. & usurp. paululum examinemus; ubi vir Consultissimus ad *fictionem* in Jure approbandam necesse ait ut sit primò in re possibili; secundo, ut sit congrua naturali æquitati. De possibilitate Navis (absque suppositione universalis diluvii) summitatem Pyramidis in Monte sitæ, appulsæ, sive (ut illi fingunt) *Parochiam Sanctæ Mariæ de Arcubus in Wardæ de Cheape*, vellemus tandem ut *fictioni* suæ firmandæ, post tot annos, eorum aliquis doceret? nos sanè non intelligimus — Sed neque magis ipsa *factio* naturali æquitati consentanea est. Nam quod fingatur istud factum (ict.) aliquem non Dominum possedisse, & locupletari cum alterius damno & jacturâ, est contra æquitatem naturalem & rationem, & ubicunque cessat dicta naturalis æquitas, cessat *factio*, (ipsissima verba Bartoli sunt ad legem prædictam.) His tamèn *fictionibus* sive (ut vocant) *suggestionibus*, (æquis an iniquis non refert) *Prohibitiones* tuas fundari usitatum est, quibus cum causam miserabilem è Curia sive Foro *suprema Admirallitatis Angliæ*, cui propriissimè spectat (*actoribus* (utpotè peregrè advenientibus) *Furis Municipalis nostri* planè insciis, nec alii, nisi *Civili Rom. & Gentium* affluetis) per fas & nefas evocarunt; preterquam quòd *propriarium*, & verè *possessorem* (ut diximus) *Petitoris* partes injustè sustinere, & (ubi *custodiam* tantum *Navicularii* deberet) jus suum, ad singula Naufragii frustula, (eò modò quò suprà, multiplicanda etiàm lite ad numerum rapientium frustulorumque) probare cogunt: quod summarie & velò levatò (quòd aiunt) expediri oportebat, onere intolerandò, aut erroribus corrigendis, aut *Injunctionibus*, aut *Sententiis*, in forò superioris *Subsellii*, *Communium Placitorum*, aut in *Cancellaria*, per tres aut quatuor annos sine decisione hærebit, (testibus interea ad hoc (ut diximus)

diximus) p̄r Naufragum ab aliō orbe adducendis, sustentandisque) labore nō levi, sumptib⁹que ingentibus vix demū concludendum. In ipsā autē Conclusionē quanta mala eveniunt, scire possumus, ubi ex impossibili istō pro captū duodecim ē plebe *juratorum* (quorum plurimi ejusdem farcinoris conscii fortē sint (equidem nec immunes ab eō virum, scēmināve qui littus vel adreptare poterit, intra ambitum decem miliariorum, sēpissimē invenies) ad particulas *Naufragii* non probatō, dominium fundant, contra *Fus* & æquum, prō *Dominō feudi*, qui prāter iūstā rapinā & indē fictā possessionem, ne speciem quidem *Furis*, vel *Dominii* hic præ se ferre possit, *Naufragō* intereā non citi⁹ dimissō quā solutis expensis, etiā prō damno datō & iūstā vexatione (si Diis placet) compensationem raptori reddiderit. Quod certē factum est in causa *Coloni* cujusdam in agrō *Sommersettenſi* contra *Gubernatorem* & *Societatem Mercatorum Amstelodamensium* fœderatorum ad *Indias Occidentales* commercium excercentium quorum bona *Naufraga Fretō Sabrinianō* in terrā egesta, iniquissimus *Nebulo* diripuisset: Adeō certē vix possibile est (strictē observatō *fori* more *Jurēque*) in *Civitatē Superioris Subsellii*, aut *Communium Placitorum*, vel denique in *Dominicalibus suis*, causa ad sese advocatā (si jure id factum diceremus, quod omninō negandum est) etiā consentientibus *Judicibus* iis *Advocatīsque* (nisi fortē re *Compromissā* aut *transactā*) miserrimis *navfragis*, ubi bona sua *Dominus feudi* semel irretiret, restitutionem obtinere. *Barbarum hoc quidem & antiquis inusitatum* (meritō exclamat *Bodinus*) ut *cujus bona, & opes naufragiō miserē perierunt, ejus reliquias ad littus ejectas diripi patiamur; Fus queris? Error Fus facit; at si non peccatur errore, sed scientiā, scelus est quod erroris*

specie prætenditur. Non aliter *Tauri Scythia* Populi apud *Herodotum* in *Melpemene*, qui *Naufragos Iphigenia* Deæ suæ immolarent: Hôc ipsô fortè magis misericordes quod superstites eos Miseriis suis esse noluerunt. At tantum abest à Jure Civili, & eô apud omnes *Gentes* recepto ut in hac causa aut ab ejusmodi *versutiis* in *Fure* Dominium *Naufragi* amitterent, ut nec ipsâ præscriptione, aut usucapione, illud acquiri posse, affirmat *Favolenus* . de acquir. vel amitt. possessione. Privilegium æquè cum personis rebûsque *Sanctis Naufragis* indultum. Itaque rectè *Speculator* ubi eos de *forô Ecclesiæ* tanquam miserabiles personas esse vult. Apud *Græcos* certè non aliter accepti; ubi *naufragium passi*, ab omni violentiâ tuti, & ad hoc velut *sacro sancti* habebantur; quos itaque, in damnum suum, attingere, aut præhendere *Religio* erat, & ἡ ἐν ἀνθρώποις πάλαι ἔστιν ἀδελφεία, ut ait *Fulius Pollux*, cui convenit illud *Euripidis* in *Helenâ*--

Ναυαγδὲς ἦναι ξίφει, ἀνθρώπων γινώσκων.

Genus hominum, qui ipsi sibi pro *asylis* erant, quibus aliquid, sinè summô piaculô, avelli nòn poterat, ut ait *Rittershusius de jure asylorum*. Neque tale quid in praxi apud antiquos. Imò sublevari *naufragos*, è *Fiscô* & publicô ærariô solitos author est eruditissimus *Casaubonus* ad *Theophrasti Characteres*. Quod etiàm inter alias Gentes non insuetum: Et publicis Sanctionibus hoc fieri jusserat *Theodoricus Gothorum Rex*, ut narrat *Loccenius* è *Cassiodorô*. Apud *Romanos veteres*, etiàm eum viaticô in patriam remissi. *Seneca lib. 4. de Beneficiis*. Ignoto *naufra*go, *navim*, quâ revehatur, & *damus* & instruimus: discedit ille, vix notô salutis authore, & nunquàm ampliùs in conspectum nostrum rediturus, debitores nobis Deos delegat: interim nos juvat sterilis beneficii

ficit conscientia. Idem apud *Græcos* solitum apud
 apud eundem habemus, *Cap. 37.* Exemplo in *Mi-*
lite Philippi Regis stabilitum : Verba hæc sunt —
Philippus Macedonum Rex habebat militem manu fortem,
 cujus in multis expeditionibus utilem expertus operam,
 subindè ex prædâ, virtutis causâ, donaverat, & hominem
 vœnalis animæ, crebris auctoramentis accendebat : Hic nau-
 fragus in possessionem cujusdam Macedonis expulsus est ;
 quod, ut Macedoni nunciatum est, accucurrit, spiritum ejus
 recollegit, in villam suam transtulit, lectulò suò cussit, af-
 flictum semianimèque recreavit, diebus trigintâ im-
 pensâ suâ curavit, refecit, viaticò instruxit : Quem autem
 audiamus ; Ingratum, & ipsius Philippi jussu eâ de
 causâ postea, fronti inustum notis *Ingrati Hospitis* ;
 ut ibidem videre *Lector* possit. Ità hoc non homini &
 restituturo, sed humanitati datum. Neque unquam, nisi
 inter Barbaros, fieri solitum, quàm ut omnimodo, saltem
 humanitatis causâ, naufragis subveniretur, ait *Bodinus* :
 Quid ergò nos *Angli* inter illos ? Certè (nollem dicere)
 adeò usitata ut nec ruborem suffundant *Coloniis nostris*
Maritimis hæc facinora. Quid ? quod blasphemi,
Deum ipsum, velut in partes, vocant & bona è Nau-
 fragus rapta, inter *Dei* dona, annumerant ? à *Cælo* (scilicet)
 dimissa & *Providentiâ divinâ*, auxilio impiis & ignavis
Nebulonibus, qui huic solummodò prædæ vacantes,
 non aliter aetatem conterunt : Quin & eò audaciæ ven-
 tum est, ut *Commissarios* (à *Judicibus* deputatos) de
Factò prò more inquirentes, & bona naufraga, lite pen-
 dente, in usum aut *Reipublicæ*, aut *proprietaryorum*, usq;
 dum de jure constiterit, in sequestro deponentes, ubi
 aut manuum injectione, aut aliter contrà prædatores
 hosce procederent, (si contumeliis minisq; non possint)
 certe apertâ vi pellerent ; quasi in hac causâ, ad de-
 fensionem

fensionem communis rapinæ, tanquàm prò aris & foris,
 nòn armari nefas esset: ipsis *Fusticiariis* (ut vocant)
 aut *Vicecomite* inhumanae multitudini contrà ire vix
 demum ausis; dignum certè malum, quod summâ
Principis, aut *Magni Conventus* autoritate severissimis
 edictis coerceatur. Sanè nòn defuere, severitate suâ,
 in hac causâ, leges *Civiles Romanorum*, perstricto sæpiùs
 ab iis, ferali illò prædandi more, pœnisque debitis hu-
 jusmodi scelerum authoribus, ubique præscriptis. In
Edictò Pratoris . de Incend. ruinâ : Naufrag. In eum qui
 ex incendio ruinâ, Naufragiò, quid rapuisse recepisse dolò
 malò dicatur, *damni ve quid in his rebus dedisse, in quadru-*
plum in annò, post annum, in simplum judicium dabo. Et
Antoninus Imperator (idem quem suprà *Seldenus* fauto-
 rem hujus rapinæ voluit) ad hoc *Edictum Liberos qui-*
dem fustibus casos (ait) *in triennium relegabis, aut si*
sordidiores sunt, ad opus publicum, ejusdem temporis dabis :
servos flagellis casos ad Metallum damnabis, &c. — Nec
 minori severitate vindicatum sub *Claudio Imperatore*, è
Scribonio Largo apparet, cap. 231. Ponemus quò stigmata
 tolluntur, & infrà. --- Etenim multis hæc calamitas accidit,
 ut *Dispensatori Sabini Calvisi* (Potens ille sub *Claudiò*)
Naufragio in ergastulo deprehenso; quem Tryphon uno
Medicamentò liberavit — Literas fronti aut faciei raptorum
 nostrorum veteres illo ævo inurere solitos hinc satis
 constat. Talia autèm *Epigrammata* sive verba iniusta,
 quæ culpam demonstrarent, *Lipsius* ait *Electorum lib. I.*
 notis candenti ferro impressis atramentò desuper infusò;
 exemplum ponit in servo fugitivo aut fure, quibus inscrip-
 ptum ait, *Cave à Fugitivo, Cave à Fure, Quid nò & hic*
Cave à Naufragiorum raptore? non ineptò sanè suppliciò
 quod crimen ipsum cum personâ denotaret. Quò fortè
 illud spectat quod nos hic titulo citato *L. 8va.* ubi ut de
 latroni-

Latronibus (quibus & hodie apud nos hæc pœna,)
gravem sententiam dicere Praeses iubetur: Cui bonorum
 omnium *Publicationem* addidit *Fredericus Imperator* ;
 sublatâ penitus omnium locorum consuetudine, quæ
sanctioni huic adversaretur in perpetuum. l. *Navigia*.
Cod. de Furtis. Et *Marcianus Furius-consultus*, l. *Ejus-*
dem §. Item is . ad l. *Corneliam de sicariis*, eum
 qui *Naufragium* (ita liber meus, quanquàm alij et
 forte meliùs *Naufragum* habent) *suppresserit*; *lege Cor-*
nelia hæc, & *Senatusconsulto puniendum respondit*. Pœ-
 nam autem istius legis ipse descripsit §. 5. l. *eadem*, In-
 sulæ deportationem, & omnium bonorum ademptio-
 nem: *sed solent* (ait) *hodiè Capite puniri*, nisi *honesti-*
ore locò positi fuerint, quàm ut pœnam legis sustineant. Hu-
 miliores enim solent vel bestiis subjici, aliores verà depor-
 tantur in insulam. — *Manucius lib. de legibus Romanis*,
aquâ & igni interdictos vult; Adeò non modo confor-
 tio hominum exclusi hi latrones, sed nec vivere digni
 existimabantur. *Loccenius*, *suspensum* additum ab ali-
 quibus *Gentibus* author est, lib. 1. de *Fure Maritimò*, ut
 suprâ. At verò qui *clavum* vel *asserulum*, vel *ἄδρια* ali-
 qua è *Naufragio* abstulerit, rerum omnium nomine te-
 neretur *Senatusconsulto Claudianò §. 8. l. 3. ibid. de In-*
cend. ruin. &c. Quid? quod & ipsi spectatores non pro-
 hibentes aut absterrentes, antiquitus inter reos habiti?
Trachalio iterùm in *Rudente* de *vidulò* illò raptò.

—— nàm quî minùs,

Si veniat nunc Dominus cujus est, ego qui inspectavi pro-
cul,

Te hunc habere Fur sim quam tu? —

Quæ non nisi *Fure* illò inspecto a *Plautò* procul du-
 biò *Trachalioni* posita: Unde etiàm est, quod nec inter-

venire naufragiis colligendis aut militem aut privatum aut libertum servumve Principis nisi rogatos cautum est §. hoc 7. ibidem: Et expresse ad hoc l. 7. è Callistratò l. *Questionum*. Ne quis extraneus interveniat naufragiis colligendis, multifariam prospectum est atque hoc, ut Antonini supra recitatum rescriptum valeat, tit. eodem l. fin: l. fin. liceatque unicuique naufragium suum impunè colligere, &c. — Harderwicenses hoc provisum a Danorum Rege An. 1324. ipsùm Diploma testatur apud Boxhornium — Item si alicubi infra Regni Nostri Terminos naufragium passi (Harderwicenses) fuerint, Advocatus Noster (fiscalis) seu aliquis alius cujuscunque conditionis existat, ipsorum bona nullatenus impediatur, vel se de ipsis nullatenus incunclat (i. e.) sollicitet) quandoquidem ipsa bona personaliter per se vel per alios quos ad hoc concessum vel conductum habere poterint, valeant de naufragio liberare. Quod quàm procul a moribus nostris hodie sit, utinam nos Angli nesciremus. Certè verum hic videtur quod dici solet, quot spectatores tot Fures. Quod cum a Vili Multitudine aut è face Populi (ut fatemur) plerumque fiat: tamèn & Dominorum feudalium, qui à raptoribus postea prædam agunt, & ipsorum Magistratum aliquali culpæ, aut saltèm negligentia imputandum est; Cui malò occurrebant olim Honorius & Theodosius Imp. l. de submersis. Cod. de Naufr. ubi postquàm Naufragiorum raptores, arbitrio Judicis, mulctandos, removendos, proscribendosque jusserant; penam etiam Judicibus & Magistratibus negligentibus inflixere. — Adeò omnibus modis, contrà rapinas hasce, lege Civili Romanorum, & Jure Gentium provisum est. Nec minùs contrà hujusmodi latrones sævit Jus Canonicum, ubi præter interdictum Concilii Lateran. Bulla Cæna Domini, fulmine Excommunicationis Pontificia,

eos ferit, qui *naufragorum* bona sibi rapiunt, quôcunque in *Mari*, & qualicunque obtensô *Fure*, ut ait *Seldenus* loco citatô. Ita etiâ *Caput Excommunicationi Tit. de Raptoribus. Decretal. l. 5. quod illos qui Christianos naufragium patientes (quibus, secundum Regulam Fidei auxilio esse omnes tenentur) damnata cupiditate spoliant rebus suis, (nisi ablata protinûs reddiderint) ipso factô Excommunicatos esse jubet. Cui addi possunt Constitutiones Criminales Caroli 5ti ubi ejusmodi Consuetudines tanquam Corruptæ & irrationabiles annullantur, cassantur, & in perpetuum tolluntur, ut ait Andreas Gail. Observat: Præfîcar: lib. 1. observ. 18. ubi etiâ suô tempore affirmat, è Camera Imperiali, (in causâ Consulum Civitatis *Hamburgensis* contrâ *Duces Holsatia*) adversus hujusmodi Consuetudines virtute Constitutionis *Frederici Prædicti. l. Navigia. Cod. de Furtis. Mandata, sine Clausula, decreta fuisse; ea ratione, quod Princeps, removendo malam consuetudinem, inhabilitet quoque statuentes in Contrarium; ad quod etiâ *Baldum* citat *Fu. l. 3. §. Divus* de sepulchro violatô, et alios. Quibus consentiunt *LL. Scanica LL. Lutica Danica, Norwegica, Prussica, & Belgicaque*, quas omnes citat *Loccenius* locô prædictô: Quibus debet quasi ratio & Complemen- tum harum omnium apponi *Lex Siquandô. Cod. de Naufragiis ad Dominos Fendi & Fiscum* dirigendos; quanto (at) heu! quàm frustraneo) moderamine, eos erudiens? Eccè eam e *Rescripto Antonini nostri* omni comitate, & modestiâ (quam pathetice?) alloquentem, quasi (si non autoritate & Imperio tamèn) ratione & misericordiâ ducendos voluisset——Si quandô *Navis Naufragio expulsa fuerit ad litus, vel si quando aliquam terram attigerit, ad Dominos* (non fisci aut feudi, (auditis?**

led) navis & mercium) *pertineat: Fiscus meus sese non interponat; quod enim Fuscus habet Fiscus meus in aliena calamitate, ut de re tam luctuosâ Compendium sectetur? — Frustrâ hic aliquis Glossas & Commentaria requirat; quasi de industriâ hic, ob optimô Imperatore, denudatô & aperto sensu, ut omnes intelligant. Et sanè quàm procûl hæc ipsa ab æquitate Furis arceri voluit ipse Imperator Justinianus videre possumus, cùm etiâ de occasione miserabilis eventus itâ stricte caveret, l. 10. Ibid. ex Ulpiano l. 1. *Opinionum, — Ne Piscatores, aliive, nocte lumine ostenso, fallant Navigantes, quasi in portum aliquem delaturi; eoque modô, in periculum naves, & qui in eis sunt, deducantur, sibi que execrandam prædam parent: hocque Præsides Provincia, (ait) Religiosa constantia efficiat: Neque Præsidi solûm, hæc navigantium & naufragorum curâ mandata est; ecce & de Postfactô, Divum Hadrianum Edictô præcipientem, ut hi qui juxta littora maris possident (i. e.) domini feudorum) scirent si quando navis infixâ (itâ enim omninô corrigendus hic locus, & pessimè ij qui inficte, legunt) vel fracta, intrâ fines agri cujusque fuerit, ne Naufragia diripiantur, alioquin in ipsos, judicium, Præsides, his qui res suas direptas queruntur, reddituros, ut quicquid probaverint ademptum sibi naufragiô, id à possessoribus (scilicet agri circumjacentis, ut suprâ) recipiant. Quid dicitis nostri, ubi has leges redivivas videbitis? O quàm optandum inter vos, non aliter in desuetudinem pessimi moris abituros! verè Neptuni filios (ut ait Agellius) præ quibus Mare malacia est, & ipsa tempestates pro Fove hospitale — At verò ne morâ, & tædio litium & judiciorum, absterreantur miserrimi actores (ut hodiè fieri solet) jussit etiam Imperator — ut facilior sit*
*pro-**

probatio hujusmodi admissi, eos qui passos se hujusmodi queruntur, adire Praefectum, & apud eum testari, reosque petere, ut prò modò culpæ, vel vincti, vel sub Fidejussoribus, ad Praesidem remittantur. — Sct. Specialiter hoc naufragis indultum; ut actor, reum ad Judicem suum trahat; ut notat hic *Accursius*. Sed & ultrà hic leges, à Dominò possessionis vel Fendi, in quibus id admissum dicatur, satis accipi præcipunt — Ne is cognitioni desit qui auxilio voluit &. *fin: Ibid.* Plura hic addi poterant de forò et processu executivò, (ut loquuntur) qui velò levato, summarius, & citrà strepitum *Forensem*: de Testibus & modò probandi, quæ supra attigimus; de salariis & Mercede, tam pro custodia, quàm pro requisitione bonorum naufragorum, urinatoribus, inquisitoribus, aliisque debitis; de poenis etiàm subductorum, fraudantiumque miserabile depositum, quæ apud *Bartolum*, *Baldum*, *Zasium*, *Gothofredum*, & omnes passim DD. occurrunt, quæ nos omnia de industriâ omisimus; cùm hic non tam Edictorum severitate, quam solenni & seriâ executione opus sit

—— (nàm quid horrendas juvet
Sancire leges, quæ, velut rubiginè
Constrictus ensis, aut inusù torpeant,
Aut despiciatû?) ——

Ad quam itaque adhortandi sunt magistratus, Judicesque, ne tandem, ubi

—— animos à crimine sumunt,
pro deploratò habeatur hoc malum, & vetustate corroratum Medicinam respuat; quemadmodum *Andronicò Imperatori* (apud *Nicetam Choniatem*) aulae Proceres persuadere volebant; exemplo ab eodem ductò, qui non inutilibus literis & Edictis, sed ense ferro recidendum

hoc malum jusserat: quod inhumanum & impium Loccenius, contra Charitatem Andraas Gail, ferocem injuriam Petronius, Grotius rem injustam, meram injuriam & dedecus Gentis vocant; quod etiam nos æterno silentio obvolutum optamus, imò vovemus, nōn aliter nisi cum ipsis tenebris, Dēdque Orchiō resuscitandum.

De origine & Jure
REPRÆSALIARUM
 Exegetis.

*R*epresalia est potestas impignorandi contrà quem libet de terrâ debitoris data Creditori prò Injuriis & damnis, ait *Mynsingerus* observat: l. 6. De ipsâ definitione haud inter Juris consultos lis est. Pro verbò barbarò & a *Jure Romanò* prorsus alienò *Doctores* magis appositum substituere laborant, singuli pro suâ sententiâ. *Budaus* in l. aut facta §. eventus *Cap. de Pænis* in *χειρασμὸν* sive pignorationem dici vult e *libro 6. decretal*: loco satis notò. Huic assentit *Jacobus a Canibus* *Tractatu de Reprasaliis* ad textum citatum. *Covarruvias* 2. parte *Relectionum* §. 9. ut praxin Juris ipsius in *ἡ δρολεψία* veterum invenit, ita & verbum ipsum non malè convenire probat e *Ful'ò Polluce* l. 8. *περὶ δικαστικῶν ὀνομάτων. verba Pollucis hæc sunt. Ἀνδρολεψίην δὲ ἴταν τις τὸς ἀδικοφόνους κατὰ φύσιν, ὡς τινὰς ἀπαιτῶν μὴ λαμβάνειν ἐκ τῆς ἡ ἐκδιδόντων ἄχει τῆς τριῶν ἀπάγειν.* Et *Tarquinius*, *Consules Romanos cum Claiâ & virginibus cæteris Regem Etruscorum* adeuntes aggrediuntur, ut *Ipsi eorum Corpora* pro pignore bonorum a *Romanis* ereptorum

rum detinerent. apud *Dion. Halicarnassæum* l. 5. *Hermolaus Barbarus* *Clarigationem* dici vult, & *Clarigatum* *Plinius*, lib. 22. Cap. 2. expōnit *res raptas clarè repetitum*, quemadmodum etiā sumitur apud *Livium* lib. 8. non multum a sensū nostro. *Zafius ad legem* 2. §. *ita leges quasdam. & de Origine Furis*. Ita cum illis iuxta sensit, ut inde jus ipsum ab antiquis Romanorum legibus deduxerit; quod iniquè ferunt qui *Bartolum* sequuntur, & novitium morem volunt e receptā verūm haud genuinā *Bartoli* interpretatione in apparatu ad *Tractatum de Repraesaliis*, ubi haud frequentes fuisse, ait vir Consultissimus, tempore quo vigeat Romanum Imperium Imperatore tanquam summō Monarchā. & Judice omnia moderante: verissimum hoc sanè, quod tamen nec Antiquitati Juris nostri derogat. Quid enim? si materia Repraesaliarum infrequens erat propter universalitatem Imperij, ultra quod nemo appellaret? Certè non inde argumentum diruto vel nondum stabilito universali illo Imperiō non obtinuisse; Imò receptum passim inter Antiquos hoc Jus testantur ea quæ passim habemus. Apud *Homerum* 11. *Iliados*, Detentis ab *Elidensibus* contra fas & æquum qui ad Certamina venerant, equis patriis Curribusque

Περὶ ἄλκοντα βόων ἀγέλας τῶσα πᾶσα ὄϊον

Τόσσα σὺν ἐνδύσσει τὸς ἀπὸ λῆλα πλάτῃ ἀγῶν

Ἰππῶς δὲ ξανθὰς ἐξέτιν ἔν στήθεσσι

Nestorem abegisse longa narratio est. Apud *Dion. Halicarn. Roman. Antiqu.* l. 8. Romanorum Naves precibus *Tarquiniorm* ab *Aristodemum* Cumis detentæ donec a Civitate quæ eas miserat bona sua *Tarquiniij* reciperent, quæ a *Populo Romano* injustè Publicata dicebant. Et constat tam

tam ex *Eutropio* quàm *Galfredo Monemuthensis* nostro *Caium Carausium Romæ* (etiàm sub imperio Romano) a *Diocletiano & Senatu*, contrà *Francos & Saxones* Mare *Britannicum* infestantes, hujusmodi potestatem impetrasse — & Cum *Chartis sigillatis* (verba *Monemuthensis* sunt) in *Britanniam* abiisse, diùque jus illud exercuisse, donec prædâ sibi soli retentâ, a *Maximiniano* jussus occidi Regnum occupavit, ab *Alecto* socio suo demum extinctus. Ultimis hisce seculis, usitatas non est quod dicamus; adeo obruimur libris, tractatibus et exemplis in hac materiâ: Et *Baldus* formam literarum à Duce *Venetiarum* contrà *Magnum Dominum Galeotum* de *Malatestis* dignam putavit quam *Consiliis* suis insereret: Neque verbum contrà *Bartolus*, nisi ubi sub eodem & Communi Judice vel Imperatore absque vi & armis obtineri posse justitiam arbitraretur; Et quid opus Hic remediô extraordinario? *Certum est subditos* (de quibus hic *Bartolus*) *executionem injusta Sententia in eos vi impedire non posse ob Imperij in ipsos efficaciam; quod tamen exteri Jus habent*, ait *Grotius*. Et vim quidem fert ius *Repræfaliarum*, non nisi ab iis quibus suprema potestas est, concedendum. Adeò supponimus hic duo Territoria dominis distincta supremis utrisque & æqualibus, damnum datum, Justitiam requisitam, compensationem non redditam. Inde quid ni *Repræfalias* concessas? Breviter docere Jure Ita concedi posse instituti nostri est. Proferuntur tamen è contrà leges non paucæ; Quæ expresse volunt *Neminem teneri ex factô alieno*. Illæ præsertim *Ne uxor pro Marito: Ne filius pro patre* è *Codicè*: & Imperator *Novellâ 52. Inhonestas pignorationes & odibiles super his exactiões vocat*. Deinde *equitati Naturali* contrarium dicit Imperator *Zeno* (l. unica ut

Nullus ex *Vicaneis*) pro alienis debitis alios molestari: quod etiam 6. *Decretal.* confirmat cap. *Etsi Pignorationes*, ubi *Repressalia* tanquam graves legibus & aequitati naturali contrariae prohibentur. Denique, praeter restitutionem ad quadruplum (quod leges inculcant) Imperator in *Authent.* sanxit, Ut ipse *Judex Provinciae* (qui (viz.) *Repressalias* concedet ita Glossa ad locum) omne accedens damnum laesus medebitur, & suppliciiis subiectus exilio tradetur, & *Consiliarius* ei simile sustinebit supplicium, si factis a *Judice* contra leges in scriptis consentiat. Adde quod ad *Praxin* hodiernam autor est *Andreas Gail. lib. 1. de Pignorat. observat. 3.* Imperatorem Romanorum non solere concedere *Repressalias* ob denegatam iustitiam, vel aliam ob causam, nisi hoc saepe petittum meminerit, idque eo fine quod in concessis *Repressaliis* pugna quodammodo offertur, unde bellum sequitur, quod infinita secum trahit incommoda, & latrociniis & publicis scandalis viam aperit, quibus Princeps ansam praeberet non debet. — Haec & multa alia contra *Jus Pignorationis* ex utroque *Jure* afferuntur: quae quancquam pro parte vera sunt, tamen *Jure Gentium* voluntario induci potuit, & inductum apparet, (ut optimè vir Clarissimus *Hugo Grotius lib. 3. de Jure Belli & Pacis*) ut pro eo quod debet praestare *Civilis* societas aut ejus *Caput*, sive per se primò sive quod alieno debito *Jus* non reddendo se quoque obstrinxerit, pro eo teneantur bona omnia *Corporalia* & *incorporalia* eorum quae tali *Societati* vel *Capiti* subsunt. Itaque non male *Bartolus* in l. illam satis notam, *Jure evenit ut quod quisque ob tutelam Corporis sui fecerit illud jure fecisse existimetur. Corpus* (inquit) intelligo, sive loquimur de uno individuo, sive de uno Corpore mixto, unde ob *Tutelam* unius *Civis* potest *Civitas* concedere *Repressalias* si

Justi-

Iustitiam non reddat pars adversa.

— bello cogendus & armis
In mores hominemque Creon. —

Quibus tamen uti non liceat quamdiu per Judicium jus tuum possis obtinere. *Cicero Officiorum lib. 1. Belli aequitas sanctissimè Populi Romani Feziali Fure præscripta est, ex quo intelligi datur Nullum bellum esse Iustum nisi quod rebus repetitis geritur, & antè denunciatum sit. Quod etiam in Bello minus solenni & privatò nostro sive pignoraticio verum est. Nam quoties pro re una res alia, aut pro debito res debitoris invaditur, multoque magis, si res eorum qui debitori subditi sunt occupare quis velit, interpellatio requiritur, quâ constet alio modo fieri nequire, ut nostrum aut nobis debitum consequamur.* (Grotij verba sunt loco prædicto.) Neque legitimum esse armis ire adversum eos, qui verbis & iudicio litem finiendam offerrent, ait Archidamus apud Thucydidem.

Extrema primò nemo tentavit locò.

Via ordinaria Juris iustitia poscenda; quid si frustra? *Ipsam se Populum illaqueare, qui cum possit atque etiam debeat suos in officio continere, hoc facere negligit male ait Ablericus Gentilis de Fure belli lib. 1 Cap. 1. Et quæ scit admonita universitas, potestque per suam jurisdictionem prohibere delicta suorum, in crimine erit si non prohibet. Quid autem si ille qui damnum dedit aut Patriam deserit, aut intra Terminos universitati subditos inveniendus non sit? Certè aliter se res habet; nec teneri universitatem quæsitò ab Hollandis qui codicillos prædarum ab Hoste agendarum quam plurimis dedissent, quorum aliqui Anglos amicos deprædassent, desertâque Patriâ Mari impunè vagarentur, ex facto ju-*

judicasse sese idem Grotius ait l. 2. Cap. 17. Hic tamen debere Rectores noxios illos dedere quandocunque re-
versos, interim in bona eorum Jus reddere & Codicil-
los revocare: Tenetur enim universitas pro delictis suc-
cessivis ubi non prohibet cum possit: Et mora etiam illis
in culpâ est. Illatum Messeniis bellum a Lacedæmoniis
ait Pausanias quod interfectorem quendam postulatam,
cum in eorum potestate esset non dederent. Et Henricus
7. Angliæ Rex, contra Philippum Archiducem ejusque
subditos Repræsalias concessit, bellum mox denuncia-
turus quod Perkinsum Impostorem, & violatorem Juris
Gentium per Legatos requisitus non dederet. Quò ca-
su ἀμφότεροι κλάτες, καὶ ὁ δεξάμενος καὶ ὁ κλέψας. Haud ita tamen
ubi contra Jus privatum tantum, nec graviter peccatur.
Itaq; optimè Bartolus vult ut sit grave damnum & dig-
num remedio extraordinario. Ab omnibus Draco vitupe-
ratus qui pro quovis delicto sanguinem & vitam posce-
bat; dictus indè sanguine non atramento leges scripsisse, ut
Idem Gentilis. Publicam adeò & Gravem injuriam esse
oportet: quod tamen sese extendit non solum ad de-
lictum Facti, sed & non facti, quod fit cum universitas
negligit Factum privatorum emendare. Nec injustè;
Nam cur non se congregat & emendet? ait Gentilis; aut
sic erit in potestate universitatis culpam semper & bel-
lum effugere? Bene Romani cum Saguntum Hannibal
expugnasset, legatos Carthaginem miserant sciscitatos
Publicone Consilio id fecerit, non antè bellum indicen-
tes, quam ipsi publicum affirmassent: At vero quid si ne-
gassent? Satisfaciendum erat Romanis pro damno dato
de quo agebatur, aut deditione ejus qui deliquerat: alio-
quin delictum ratihabuissem, & privatum Hannib. delictum
Carthaginensium censendum. Ἰστέν τῶ πλεημμελῶν, τὸ μὴ κα-

ἀλλ' οὐ τὸς ἀληθεύοντας. Damnatos ab Amphygctionibus Scyrios Plutarchus refert, quod ad inhibenda latrocinia & Pyratiam ea quæ deberent remedia non adhiberent. Ita & Jure Civili tenentur domini pro servis. Lege Fabiâ in Dominum animadvertitur, si servus Domino sciente aut ratum habente alienum servum subduxerit. Ita Parentes pro Filiis quos in potestate habent, & Reges pro subditis. Apud Livium l. 1. Propinqui Regis Tatii Legatos Laurentium pulsant, cum ^q Laurentes Jure Gentium agerent gratia suorum, & preces plus potuere: igitur illorum Poenam in se vertit: ita vicissim

Quicquid delirant Reges plectuntur Achivi.

Et non immeritò ait *Grotius*. Ipsorum enim erat cogere Agamemnonem ut sacerdoti filiam redderet — (Rogare aut persuadere certè erat: de coactione *Grotij* nisi in æquali potestate nobis non constat) — Sed Criminis Participem & poenæ esse æquum est. Fit autem Particeps præter illum qui per se & *aiutus* damnatum dedit, qui consensum adhibet, adjuvat, aut receptum præbet, etiam negativè, ut diximus, qui cum vetare deberet, aut opem contra ferre, id non facit; in solidum singuli, quia causam ad actum dederunt modis quibus diximus, qui itaque ab ipsis quanquam non patrantibus processit. Neque tamen temerè hæc vindicanda sunt. Methodum Jus dedit, ut privatim primò & viâ ordinariâ (ut diximus) Jus suum quisque debitè persequatur. Quod cum non fieri Boyssius legatus Gallicus quereretur apud *Elizabetham* Angliæ Reginam, diceretque Codicillos Navibus & mercibus *Gallicis* capiendis concessos, non interpellato *Rege* suo: illa publico *Edicto* increpitis iis qui ipsi fraudem fecissent eos omnes extemplò revocavit. Idem quod pluribus vicibus

in induciis *Sueo - Polonicis*, ternis inter *Henr. 7.* predictum & *Philippum Archiducem Austria* solenniter cautum est. Post hanc requisitionem, si iustitia non fiat *ἡ δὲ τῶν ἰσχυρῶν τὸ αἰδίσκῃται*, (ut *Polybij* verbis utar) & quod unius injuria erat totius *Populi* habetor; Inde *Princeps* potestatem faciat læso subdito suo a quibusvis illius exteri *Principis* subditis suum requirere, iisque & bonis eorum manus injicere, donec ad summam creptorum satisfactum sit. Rectè autem diximus a læso *Principem* sive supremam Potestatem adeundam; Bella enim magis minusque solennia inter æquales: neque qui jus supremum non habet hoc remedio uti potest. Unde illud est quod ait *Andreas Gail* loco supradictò *Imperatorem non gravatè concedere solere subditis & Civitatibus Imperij privilegia contra hujusmodi Reprasalias a statibus* (scilicet sibi subordinatis) *concessas, etiam sine cause cognitione.* Non injustè. Quid enim ijs hic opus est? Imperatore Judice æquo, communi & Supremo, implorando, apelando? Quæstio tamèn hic erit quando dicetur *Iustitia denegata*? Respondit *Gentilis*; non solum si intra tempus idoneum obtineri nequeat, verum si in re minimè dubiâ contrâ *Fus fasque Judicatum* sit; cum authoritas judicantis non idem in exteros valet quod in subditos. *Romani* justum non putarunt quod *Tenca Illyriorum Regina* respondit, curaturam se ne injuria publicè *Romanis* inferretur, privatim illis prospicere sui mōris non esse: Et responderunt *Romani*, morem sibi etiam esse juvare privatim læsos, daturæque operam ut cogeretur illa mores suos emendare: Satis acriter; Habuit tamen *Tenca* hic quod sibi imputare debeat rationibus supradictis. Neque suos hic *Romani* ab *Illyriis* læsos deferere potuerunt publicè missos ut *Commeatum* emerent, eundem etiam

etiam in usum publicum. Quia tenetur Civitas (ait Baldus Conf. 106.) Civem a se peregrè missum publicè defendere: Et Bartoli regula est, Quando Princeps non vult revocare sententiam in favorem sui ipsius injustè a se latam, tunc debent concedi Repræsalia, & læsus capere personas & bona lædentium, & ducere ad Judicem suum, ut de iis læso satisfaciatur. Methodò a Jure proposità; nec finè Necessitatè, ut qui Repræsaliis concessis utatur, ubi res aliquas earum virtute ceperit, Judici suo consignandas offerre debeat, & in præsentia sui ipsius aut saltèm personæ publicæ prædam in Tabulas referre: *quam si non omnem professus fuerit, & inscriptas aut occultatas merces postea Index invenerit, Publicatione navium tam capientis quam capta pœnas dabit.* Ita Loccenius de *Jure Maritimo lib. 3. Cap. 4.* Quod etiam constitutum legibus Wysbiensibus author est. At vero non omnes aut res aut personæ hic capiendæ: exempti Legati Ecclesiastici, Academici, & eorum famuli, euntes ad Nundinas Mulieres, infantes, alijque qui in jus vocari non possunt, quos omnes recenset Martinus Laudensis, *Tractatu de Repræsaliis.* Etiam in Petentibus, sive læsis capacitas requiritur, ut sint subditi concedentis, & sub protectione ejus tempore injuriæ illatæ. Neque enim advenæ petere possunt, aut qui in alieno Territorio domicilium sibi (nisi jussû aut permisû publico) statuere: Ratio datur a Bartolo; *Quia qui non subit onera civitatis, non debet esse particeps Commodi.* Dunquercanis qui Regi Hispaniæ iuberant, a Galliæ Rege Francisco 1. literas Merquæ (ut vocant) contra Anglos concessas prætextu injuriarum illatarum, legatus Angliæ queritur apud Camdenum *Annalium* parte 1. Desiderandum porro in Principè concedente, ut

habeat

habeat plenam scientiam de certitudine Facti injuriæ illatæ, Justitiæ requisitæ & denegatæ; Magnum hoc nec omittendum. Et frequentes nimis esse hujusmodi pretensiones, quotidianæ deprædationes nimium testantur: Quibus inhibendis adhortandi suat *Principes* ut non nisi deliberatè & pacatò animo hoc Jure utantur; ne tandem pejus morbo remedium sit, & privatum lucrum sive Commodum cædibus & sanguine suo luat Respublica. Ea ratione puniri qui contra limitationes prædictas peccarent, amissione Juris, & in quadruplò, cum damnis insuper & interesse ait *Jacobus a Canibus* Tract. de *Repres.* Gravi poena haud tamen immeritâ cum ex hac calamitate bella, ruinæ, vastationes & incendia sæpissime oriantur. Ad leges autem & rationes contra allatas respondent *DD.* Non hic (ut objicitur) teneri unum pro aliò: cum (ut diximus) universitas injuriâ aut negligentia suâ culpam alienam jam propriam fecerit, nesciasque hinc expansum omnes singulosque ejusdem *universitatis* afficiat *Dist. 45. Cap. sed illud. Dist. 86. Cap. Inferiorum ibid. Cap. facientis. & ad l. Aquil. l. si servus 2. §. si fornicarius.* Neque locupletari alieno qui repræsalis uteretur, cum ab his quos capturus est socijs eorum qui damnum dederant & eidem Juri obnoxiiis, suum solummodo & quod erit antea ereptum consequatur præsertim captus pro alio virtute codicillorum remedium haberet aut e Publico, aut contra eum pro quo exactus est. ut notant *Bartolus*, & *DD. in l. 2. ad finem & de verb. obligat.* Non alia ratione autem *Repræsalias* odibiles *Zenonem Imperatorem* vocasse, quam quod ejusmodi capturæ fierent, ubi ad supremum *Imperatorem* recurri possit (ut supra diximus) & prohibitum sit regulariter, unicuique ubi superior adiri potest

rest sibi ipsi vi & armis providere. Quare nec duobus, quanquam Nobilibus, *Fendatariis* licere contra se invicem ulla de causâ *Reprasaliis* uti ubi Communem Dominum appellare liceret, non enim ibi Jus & Capturam esse; sed Pyriticam & deprædationem: Quas ea ratione sub notione *Reprasaliarum Lex* illa in *Authent.* supra recitata poena quadrupli & exilio ulcisci voluit. Nec immerito *Judici Provincia*, a *Cæsare* legato *Cæsarem* hic exercitio *Meri Imperij* & supremi Domini interdixisse, nisi & sibi parem, id est *Imperatorem* constituere voluisset. Ad *Praxin Imperatorum Romanorum* sive potius *Germanorum* ab *Andræâ Gail*, ut ait, observatam, certe parum est quod dicamus, cum paulo inferius ibidem se ipse exposuerit, & a *Statibus Imperij* aut contra tales petitas *Reprasalias* istas ingenuè meminerit; Neq; aliter sanè interpretandus est: cujus tamen *Praxis* si qua esset, fortè alia & Politica ratio delitescit, cum enim nec regularesit contra inferiores subditosve *Reprasalias* concedere, Imperator autem ipse Reges aut potestates hic nullas sibi pares agnoscat, hodieq; disputent *Jurisconsulti Imperiales* an *Reges Hispaniæ, Franciæ*, cæterique qui olim ab *Imperio Romano* defecerint *Fendatarij* Imperatoris adhuc non sint aut saltem esse deberent. Frustra autem hærerequod e *Jure Canonico* appositum est, cujus præcepta cum tantum in ordine ad *Spiritualia* constituta sunt, rationes belli pacisque non nisi cursim & irregulariter attingunt. Certe viros Pacificos, & libris suis sacrisque intentos, cum vix aliam *Civilis Politia* rationem approbarent quam quæ a *Theologis suis* aut *Romanis Pontificibus* dilaberetur, ubi eos viderent in genere contra bella, contra rixas & discordias Christianorum passim declamitater; hunc etiam Pignorandi modum, quasi discordiarum earundem fomi-

rem, quòd & *statum Ecclesiasticum* etiam parum forte
promoveret, averfatos fuiffe. Utcunque est: contrà
utrasque *EE.* invaluit firma fatis diu & omnium
gentium consensu recepta consuetudo, quæ ut *Jus Repre-*
sentiarum admittit, ita admissam approbavit, approbatamq;
pro lege habuit & observavit.

FINIS.

ERRATA.

IN Tit. lege brevissimæ. Pag. 2. l. 4. lege *Βραχυστα*, p. 4. l. 11. lege *raptus*, p. 6. l. 23. lege *inceptum*, p. 8. l. 18. lege *Gulielmus*, p. 9. l. 18. lege *cum non omni*, p. 12. l. 15, 16. lege (*ut fateamur*) *ab*, p. 11. l. 4. lege *inhiarent*) *quo*, p. 12. l. 27. lege 1443. lb. l. ult. lege *iaventu* ^{is}, p. 16. l. 8. lege *sue*, lb. l. 10. lege *auxilium*) *se*, lb. l. 22. lege *et senescallis*, p. 18. l. 19. lege *nostris*, *qui*. lb. l. penult. lege *Civili*) *tum*, p. 20. l. 30. indicavit *le*. *judicavit*, p. 23. l. 19. lege *Antoniniani*, p. 27. l. 6. lege *facinoris*, p. 30. l. 1. *foris* l. *focis*, p. 31. l. 15. lege *verò*, p. 32. l. 7. dele *repositum* l. *fit*. lb. l. 19. *le*. *Multitudine*, p. 33. l. 22. dele *et*, lb. l. 26. lege (*at*, *Hæc*?) p. 34. l. 14. lege *Prefidis*, p. 35. p. 35. l. 8. lege *precipius*, lb. l. ult. lege *litteris*, p. 37. lege *agebatur*, *deditione* lb. l. 31. lege *Hannibalis*, lege *necessitate*, p. 46. l. 24. lege *erat*, lb. l. 25. lege *præsertim cum captus*, p. 47. l. 17. dele *enim*, lb. l. 24. lege *oppositum*, lb. l. penult. lege *declamitare*.

Cetera, veluti punctula, notas adverbiales, commata, &c. quæ Lectori occurrant, aut omiſſa, aut ex superabundanti inserta, nos sanè omiſimus, ne in molem hic tabula excreſcat; ipſe autem Lector inter legendum, facile emendare poſſit.
